

Status peňazí v Kantovej teórii umenia

Štefan Haško

Abstrakt:

Cieľom predloženej práce je najmä pokus o skúmanie a analýzu estetických problémov objednávky v umení, zároveň však o pomenovanie možného, etického problému obchodu s umením.

Stanovisko Josefa Bartoša, vyslovené prácou s názvom „Problém zakázky v umení“, ale i niektoré, s témou súvisiace myšlienky napr. A. Schopenhauera či J. G. Herdera, sú v práci konfrontované alebo analyzované vo vzťahu k explicitnej, ale najmä implicitnej rovine Kantovej koncepcie génia.

Zatiaľ čo Bartoš vyslovuje predpoklad o možnosti zlúčenia objednávky so slobodnou - geniálnou umeleckou tvorbou, zvolený, výšie naznačený cieľ môžeme bližšie charakterizovať ako náročné, výrazne limitované hľadanie takejto možnosti v Kantovej estetickej teórii. Náročnosti takéhoto skúmania nezodpovedá iba fakt, že Kant sa uvedenou možnosťou, resp. témou explicitne nezaoberá, ale najmä riziká pri snahe nevstúpiť pritom na pôdu teórie remeselnej činnosti, ktorú Kant nazýva „Umenie pre zárobok“ a ktorá je principiálne nezlučiteľná s tvorbou génia.

Druhá časť predloženej práce je úsilím o kritiku obchodu s umením, a to na základe pomenovania disproporcie medzi záujmom o vlastnenie umeleckého diela a etickým pozadím estetickej, nezainteresovanej záľuby, ktoré vo svojich interpretáciach ku Kantovi formuloval Oliver Bakoš.

Kľúčové slová: obchod s umením, génius, Immanuel Kant, Josef Bartoš, Oliver Bakoš

Status of Money in Kant's Theory of Art

Abstract:

The point of the proposed thesis is above all an attempt to analyze aesthetic issues of commission in art, but at the same time it is the obstacle of naming the possible ethical predicament of art trade.

The point of view of Josef Bartoš expressed in his work “Problém zakázky v umení” (The Issue of Commission in Art), but also topic related ideas from for example A. Schopenhauer or J. G. Herder are confronted and analyzed on the basis of explicit, but most of all implicit relationship to Kant's conception of genius.

While Bartoš proposes the possibility of combining commission in art with the free genius artistic creation, the selected and above outlined goal can be in greater detail characterized as a demanding and significantly limited search for such an option in Kant's aesthetic theories. The demanding about this research is caused by the fact of Kant not dealing with this option, or explicitly talking about this topic, but mainly the risks during the effort of not threading on the grounds of handicraft, which Kant calls “Industrial Art” and which in its essence is irreconcilable with the works of a genius.

The second half of this work attempts to criticize art trade on the basis of identifying dissimilarities between having interest in owning art and the ethical background of aesthetic, disinterested pleasure, which Oliver Bakoš detected upon interpreting Kant.

Keywords: art trade, genius, Immanuel Kant, Josef Bartoš, Oliver Bakoš

Der Status von Geld in Kants Theorie der Kunst

Abstract:

Das Ziel des Beitrages ist es vorwiegend die ästhetischen Probleme des Auftrages in der Kunst zu untersuchen, wobei man auch ein potentielles ethisches Problem des Handelns mit Kunst zu benennen versucht.

Die Auffassung von Josef Bartoš, die er im Aufsatz „Problém zakázky v umění“ (Das Problem des Kunsthändels) präsentiert, sowie andere mit dem Thema zusammenhängende Meinungen z. B. von A. Schopenhauer oder J. G. Herder sind im Beitrag mit den expliziten, vor allem aber den impliziten Ebenen von Kants Konzept des Genies konfrontiert.

Während Bartoš die Voraussetzung der Verbindung des Auftrages mit einer freien, genialen künstlerischen Schaffung äußert; kann diese Voraussetzung in der ästhetischen Theorie von Kant als höchst anspruchsvoll und fragwürdig charakterisiert werden. Die Kompliziertheit solch einer Untersuchung ergibt sich nicht nur aus der Tatsache, dass Kant sich mit diesem Thema explizit nicht beschäftigt, sondern auch aus dem Risiko, dass man dabei unwillkürlich auf den Boden der Theorie der handwerkmaßigen Tätigkeit gelangt, die Kant als „Lohnkunst“ bezeichnet und die prinzipiell nicht mit der Schaffung des Genies vereinbar ist.

Im zweiten Teil des Beitrages wird das Handeln mit Kunst kritisiert – vor allem aufgrund der Disproportion zwischen den häufigen Umständen der Absicht ein Kunstwerk zu besitzen und dem ethischen Hintergrund des ästhetischen, interesselosen Wohlgefallen, den in seinen Interpretationen von Kants Werken Oliver Bakoš formulierte.

Schlüsselwörter: Handeln mit Kunst, Genie, Immanuel Kant, Josef Bartoš, Oliver Bakoš